

INFORMACIJA

o zaključivanju

Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Kosovo o saradnji u oblasti odbrane

Crna Gora i Republika Kosovo uspostavili su diplomatske odnose 15. januara 2010. godine, što je predstavljalo značajan doprinos regionalnoj stabilnosti i razvoju dobrosusjedskih odnosa, uz viziju sadržajne buduće bilateralne saradnje.

Kada je oblast odbrane u pitanju, bilateralna saradnja između Crne Gore i Republike Kosovo odvija se na osnovu *Memoranduma o razumijevanju i saradnji u oblasti odbrane između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva za Kosovske Snage Bezbjednosti* koji je potpisan 3. novembra 2010. godine, tokom prve zvanične posjete ministra tadašnjih Kosovskih Snaga Bezbjednosti Ministarstvu odbrane Crne Gore. Međutim, imajući u vidu da je u međuvremenu došlo do određenih promjena kada je organizacija kosovskog Ministarstva u pitanju, uključujući i sam njegov naziv, odnosno promjenu istog u Ministarstvo odbrane Republike Kosovo, kosovska strana je Ministarstvu odbrane Crne Gore uputila ažuriranu verziju dokumenta na razmatranje, pod nazivom ***Memorandum o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Kosovo o saradnji u oblasti odbrane.***

Osim promjene naziva nadležnog Ministarstva u Republici Kosovo u odnosu na Memorandum iz 2010. godine, u ovom Memorandumu je, u uvodnom dijelu, opširnije naveden njegov cilj, s posebnim akcentom na unaprjeđenje odbrambene bilateralne saradnje dvije države kroz uzajamne posjete na visokim nivoima, konferencije, radionice, seminare, razmjenu vojnih lica i civila u cilju obrazovanja na adekvatnim institucijama te razmjenu iskustava u sferama od obostranog interesa. Ovako definisan uvodni dio dokumenta predviđa više oblasti potencijalne saradnje nego Memorandum iz 2010. godine. Dodatno, posebna pažnja je posvećena pravnoj nadležnosti u cilju regulisanja boravka osoblja gostujuće Strane na teritoriji Strane prijema. Takođe, definisan je dogovor o potpisivanju godišnjih Planova bilateralne saradnje, kao i posebnih planova za potencijalne aktivnosti za koje je predviđeno da traju više od jedne godine. Rad sa povjerljivim informacijama je takođe obuhvaćen ovim Memorandumom i detaljnije obrazložen nego Memorandumom iz 2010. godine.

U cilju unaprjeđenja pravne osnove za dalji razvoj bilateralnih odnosa Crne Gore i Republike Kosovo u domenu odbrane, te imajući u vidu da zaključivanje predmetnog Memoranduma ne zahtijeva izdvajanje sredstava iz budžeta države Crne Gore, kao ni izmjenu crnogorskog zakonodavstva, predlažemo da Vlada Crne Gore donese sledeće:

MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU

IZMEĐU

MINISTARSTVA ODBRANE CRNE GORE

I

MINISTARSTVA ODBRANE REPUBLIKE KOSOVO

O

SARADNJI U OBLASTI ODBRANE

Cijeneci uspješnost bilateralne saradnje između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Kosovo, te zajedničku volju za unaprjeđenjem saradnje do nivoa strateškog partnerstva, poštujući u potpunosti principe jednakosti i uzajamne pomoći;

Priznajući fundamentalnu ulogu Sjeveroatlantskog saveza - NATO u obezbjeđivanju međunarodnog mira i bezbjednosti;

Smatrajući da je saradnja u domenu odbrane bitan elemenat u procesu unaprjeđenja mira i stabilnosti u regionu i šire;

U dobroj volji za kontinuiranim i zajedničkim promovisanjem razvoja mehanizama za unaprjeđenje bilateralne odbrambene saradnje;

Težeći uspostavljanju pravnog i praktičnog okvira za saradnju, u cilju realizacije aktivnosti iz domena odbrambene bilateralne saradnje;

Ministarstvo odbrane Crne Gore i Ministarstvo odbrane Republike Kosovo, u daljem tekstu "Strane"

Saglasili su se o sljedećem:

Član 1

Cilj

Cilj ovog Memoranduma o razumijevanju je definisanje pravnog okvira i drugih aranžmana koji će obezbijediti implementaciju aktivnosti i odbrambenu saradnju između Strana.

Član 2

Definisanje određenih pojmova

1. Dodatno drugim terminima koji su definisani u ostalim članovima ovog Memoranduma o razumijevanju, sljedeći termini imaju dolje navedena značenja kada se koriste u daljem tekstu Memoranduma:
  - 1.1. **Pripadnici oružanih snaga** – odnosi se na pripadnike Vojske Crne Gore i pripadnike Kosovskih snaga bezbjednosti;
  - 1.2. **Civilna komponenta** - odnosi se na civilno osoblje Strana angažovano u domenu odbrane;

- 1.3. **Država primalac** – odnosi se na Stranu na čijoj se teritoriji nalaze pripadnici oružanih snaga ili civilne komponente države pošiljaoca, stacionirani ili u tranzitu;
- 1.4. **Država pošiljalac** – odnosi se na stranu čiji su pripadnici oružanih snaga ili civilne komponente, a koji su poslani u Državu primaoca.

Član 3 **Oblasti saradnje**

1. Ovaj Memorandum može da se odnosi, ali nije ograničen na:
  - 1.1. Uzajamne posjete, radionice, konferencije, seminare;
  - 1.2. Razmjenu iskustava i pružanje pomoći pri izradi nacрта dokumenata političkog, strateškog, pravnog, doktrinarnog i obrazovnog karaktera, a koja se odnose na evroatlantske integracije;
  - 1.3. Zajedničke vojne vježbe i obuke;
  - 1.4. Angažovanje u humanitarnim operacijama prilikom urgentnih situacija izazvanih prirodnim ili drugim nepogodama, a u cilju pružanja pomoći civilnom stanovništvu obje Strane;
  - 1.5. Zajedničko angažovanje u međunarodnim misijama i operacijama, uključujući operacije očuvanja mira, operacije podrške miru, operacije traganja i spašavanja, humanitarne operacije, kao i u zajedničkim inicijativama u kontekstu angažovanja u međunarodnim organizacijama.
  - 1.6. Obrazovanje i obuka civilnog i vojnog osoblja na obrazovnim institucijama obje Strane;
  - 1.7. Tehnička i logistička podrška, dizajniranje projekata i konsalting u domenu odbrane;
  - 1.8. Razmjena informacija;
  - 1.9. Razmjena iskustava i zajedničkih projekata između vojnih Arhiva i muzeja;
  - 1.10. Kulturne, društvene i sportske aktivnosti;
2. Pored oblasti saradnje navedenih u ovom članu, Strane mogu da ostvaruju saradnju i u drugim segmentima, o čemu će se iste saglasiti.

Član 4 **Primjena Memoranduma**

1. Nadležni organi za primjenu ovog Memoranduma su:
  - 1.1. Za Ministarstvo odbrane Republike Kosovo – Direkcija za međunarodnu saradnju i evroatlantske integracije;
  - 1.2. Za Ministarstvo odbrane Crne Gore – Direkcija za međunarodnu saradnju.

Član 5

Plan saradnje

1. Strane su se uzajamno saglasile da pripreme i potpišu godišnji Plan bilateralne saradnje.
2. Plan bilateralne saradnje sadrži podatke o aktivnostima, njihovo trajanje i broj učesnika u istima. Dodatno, Plan definiše i kontakt osobu za svaku aktivnost pojedinačno, naziv organizacione jedinice koja je nosilac aktivnosti, kao i druge potrebne detalje.
3. Strane će potpisati Plan bilateralne saradnje ne kasnije od decembra tekuće godine za predstojeću godinu.
4. Aktivnosti koje ne budu inkorporirane u Plan, a za koje Strane budu smatrale da ih je potrebno realizovati, biće koordinisane između nadležnih struktura, svaka pojedinačno.
5. Za projekte, aktivnosti, vježbe, razvojne ili druge sposobnosti koje prevazilaze jednogodišnji period realizacije, biće pripremljeni "posebni planovi".

Član 6

Finansijski aranžman

1. Ukoliko nije drugačije predviđeno drugim aranžmanom ili primjenjivim međunarodnim sporazumima, Država primalac će snositi sve troškove Države pošiljaoca koji proizilaze iz implementacije ovog Memoranduma, a koji uključuju, ali nisu ograničeni, na sljedeće troškove:
  - 1.1. troškovi smještaja;
  - 1.2. ishrane;
  - 1.3. medicinskih i stomatoloških sluga, pod istim uslovima kao zapripadnike Snaga države primaoca.

Član 7

Jurisdikcija

Tokom boravka na teritoriji Države primaoca, pripadnici oružanih snaga i civilne komponente Države pošiljaoca podlijeगाće legislativi Države primaoca i legislativi Države pošiljaoca, ukoliko nije drugačije predviđeno međunarodnim sporazumima.

Član 8

Povjerljive informacije

1. Povjerljive informacije biće zaštićene i čuvane u skladu sa bilateralnim sporazumom između strana.
2. Povjerljive informacije na koje se takvi bilateralni sporazumi ne primjenjuju biće podvrgnute sljedećim odredbama i zaštiti:

- 2.1. Sve povjerljive informacije i materijali predviđeni ili generisani ovim Memorandumom biće skladištene, prenošene, čuvane i sa njima će biti rukovano u skladu sa nacionalnim zakonodavstvima i propisima Strana.
- 2.2. Povjerljive informacije i materijali i biće prenošeni samo preko zvaničnih kanala između Strana ili preko kanala koji su kao takvi odobreni pisanim putem Strana ovog Memoranduma.
- 2.3. Primaoci ne smiju ustupiti povjerljivu informaciju niti jednoj Vladi, međunarodnoj organizaciji ili drugom entitetu ili trećoj strani bez prethodnog odobrenja izvorne Strane.
- 2.4. Primaoci ne smiju koristiti povjerljivu informaciju ni u jednu drugu svrhu osim u onu koja je predviđena ovim Memorandumom.

Član 9 **Rješavanje sporova**

Sporovi koji bi mogli da proizađu iz ovog Memoranduma ili da budu povezani sa istim biće rješavani samo putem konsultacija između Strana i neće biti podvrgnuti razmatranju nacionalnih ili međunarodnih sudova, niti predmet procesa poravnanja.

Član 10 **Amandmani**

Ovaj Memorandum može biti izmijenjen samo zajedničkom pisanom saglasnošću Strana.

Član 11 **Stupanje na snagu, trajanje i okončanje**

1. Ovaj Memorandum o razumijevanju će stupiti na snagu nakon što ga potpišu obje strane.
2. Sve obaveze Strana koje proizilaze iz ovog Memoranduma biće podvrgnute primjeni nacionalnih zakona i regulativa, uključujući zakone o kontroli izvoza, propise, politike i dostupnost izdvojenih sredstava u te svrhe.
3. Svaka strana može okončati ovaj Memorandum uz prethodno pisano obavještenje drugoj Strani šest (6) mjeseci unaprijed.
4. Bilo kakvi troškovi za koje je Strana odgovorna u skladu sa Članom 6 (Finansijski aranžman) ovog Memoranduma, ali koji nisu fakturisani u roku koji bi omogućio isplatu prije okončanja Memoranduma, biće isplaćeni odmah nakon fakturisanja.

U SVOJSTVU SVJEDOKA, dolje potpisani, u potpunosti ovlašćeni, potpisali su ovaj Memorandum o razumijevanju.

Potpisano u _____, _____ 20__, u dva originalna primjerka na engleskom jeziku i po jednom originalnom primjerku na crnogorskom i albanskom jeziku.

U slučaju razlika u tumačenju, mjerodavna će biti verzija na engleskom jeziku.

Za Ministarstvo odbrane Crne Gore

Za Ministarstvo odbrane Republike Kosovo

_____
Ime

_____
Ime

_____
Funkcija

_____
Funkcija

_____
Mjesto

_____
Mjesto

_____
Datum

_____
Datum

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

BETWEEN

THE MINISTRY OF DEFENCE OF THE REPUBLIC OF KOSOVO

AND

THE MINISTRY OF DEFENCE OF MONTENEGRO

RELATED TO

COOPERATION IN THE AREA OF DEFENCE

Appreciating the excellent level of bilateral relations between the Ministry of Defence of Republic of Kosovo and Ministry of Defence of Montenegro and the mutual will in enhancing the cooperation into a level of strategic partnership in full respect of the principles of equality and mutual assistance;

Acknowledging the fundamental role of North Atlantic Treaty Organization - NATO in securing international peace and security;

Considering the cooperation in the area of defence as an important element of improving peace and stability in the region and wider;

With a good will to continuously and jointly promote development of tools for bilateral defence cooperation improvement;

Seeking to establish the legal and practical framework arrangements, in order to implement the defence cooperation activities;

The Ministry of Defence of the Republic of Kosovo and the Ministry of Defence of Montenegro, hereinafter jointly referred to as "Parties"

have agreed as follows:

Article 1 Purpose

The purpose of this Memorandum of Understanding is to define the legal framework and other arrangements that will ensure the implementation and cooperation between the Parties in the areas of defence.

Article 2 Definitions

1. In addition to any terms defined in other provisions of this Memorandum of Understanding (MOU), the following terms shall have the following meanings when used herein:
  - 1.1. **Members of the force** – referred to the members of the Armed Forces of Montenegro and Kosovo Security Forces;
  - 1.2. **Civilian Component** – referred to the civilian personnel of the Parties working in the field of defence;

- 1.3. **Receiving State** – referred to the Party in the territory of which the force or civilian personnel of the Sending State is stationed or passing in transit.
- 1.4. **Sending State** – referred to Party to which the force belongs or civilian personnel which are sent in the receiving state.

Article 3 **Areas of Cooperation**

1. This Memorandum of Understanding may include and it is not limited to:
  - 1.1. Mutual visits, workshops, conferences, seminars;
  - 1.2. Exchange of experiences and assistance in drafting documents of political, strategic, legal, doctrinal, and educational character related to Euro-Atlantic integration;
  - 1.3. Joint military exercises and trainings;
  - 1.4. Engagement in humanitarian operations of civil emergency situations caused by natural or other disasters in support of civilian population of each respective Party;
  - 1.5. Joint engagement and involvement in international operations within framework of military missions, including peacekeeping operations, peace support operations, search and rescue operations and humanitarian operations, as well as joint initiatives in the context of engagements of international organizations;
  - 1.6. Education and training of the Civilian and Military Personnel in Educational Institutions of each Party;
  - 1.7. Technical and logistical support, project designing and consulting in the areas of defence;
  - 1.8. Exchange and share of information;
  - 1.9. Exchange of experiences and joint projects between military archives and museums;
  - 1.10. Cultural, social and sports activities.
2. In addition to the cooperation areas specified in this Article, the Parties shall not be barred from cooperation in other areas, as may be determined jointly by the Parties.

Article 4 **Implementation of Memorandum**

1. Responsible Authorities for implementation of this Memorandum are:
  - 1.1. For the Ministry of Defence of the Republic of Kosovo – Department for International Cooperation and Euro-Atlantic Integration
  - 1.2. For the Ministry of Defence of Montenegro – International Cooperation Department.

Article 5 **Cooperation Plan**

1. The Parties have mutually agreed to prepare and sign an Annual Bilateral Plan.

2. The Annual Bilateral Plan contains data on all activities, duration and number of participants. In addition, this plan also specifies the Point of Contact for each activity, the responsible structures for its implementation and other specifications if needed.
3. The Annual Bilateral Plan will be signed by Parties not later than December of the current year for the following year.
4. The activities that are not included in the Annual Bilateral Plan, but Parties deemed necessary to be carried out will be coordinated on a case-by-case basis between the relevant structures.
5. For projects, activities, exercises or development of other capabilities that exceed one-year period, "specific plans" shall be prepared.

Article 6
Financial Arrangements

1. Unless otherwise indicated in other arrangements or other applicable international agreements, the Receiving State shall be responsible for all costs and expenses of Sending State, arising from implementation of this MOU, which includes all costs of living, but it is not limited to:
  - 1.1. costs of housing,
  - 1.2. food and messing,
  - 1.3. medical and dental services, under same conditions as for members of the Receiving State's Armed Forces

Article 7
Jurisdiction

During stay in the territory of the Receiving State, the Members of the Force and civilian component of the Sending State shall be subject to the legislation of the Receiving and Sending State, unless otherwise provided by other International Agreements.

Article 8
Classified Information

1. Classified Information shall be protected and safeguarded in accordance with any bilateral agreement between the Parties.
2. Classified Information to which the provisions of any such bilateral agreements do not apply shall be subject to the following provision and safeguards:
  - 2.1. All Classified Information and material provided or generated pursuant to this MOU shall be stored, handled, transmitted, and safeguarded in accordance with the Parties' national laws and regulations.
  - 2.2. Classified Information and material shall be transferred only through official Party-to-Party channels or through channels approved in writing by the Parties to this MOU.

- 2.3. The recipients shall not release the Classified Information to any government, national organization, or other entity of a third party without the prior written consent of the originating Party.
- 2.4. The recipients shall not use the Classified Information for other than the purposes provided in this MOU.

Article 9
Settlement of disputes

Disputes arising under or relating to this MOU shall be resolved only through consultations between the Parties and shall not be referred to an individual, national or international tribunal, or to any other forum or third party for settlement.

Article 10
Amendment

This MOU may be amended by the mutual written agreement of the Parties.

Article 11
Entry into force, Duration, and Termination

1. This Memorandum of Understanding shall enter into force upon signature by both Parties.
2. All obligations of the Parties under this MOU shall be subject to applicable national laws and regulations, including export control laws, regulations, and policies, and the availability of appropriated funds for such purposes.
3. Either Party may terminate this MOU by giving prior written notification to the other Party six (6) months in advance.
4. Any costs or expenses for which a Party is responsible pursuant to Article 6 (Financial Arrangements) of this MOU, but that were not billed in sufficient time to permit payment prior to termination or expiration of this MOU, shall be paid promptly after such billing.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized, have signed this MOU.

DONE at _____ 20__, in two original copies in English language, one copy on Montenegrin and Albanian language each.

In case of any differences, English version shall prevail.

The Ministry of Defence of the Republic of
Kosovo

The Ministry of Defence of Montenegro

_____
[Name]

_____
[Name]

_____
[Position] [Title]

_____
[Position] [Title]

_____
[Location]

_____
[Location]

_____
Dated:

_____
Dated: